

Raspodjela bogatstva u svijetu i utjecaj na društvo

Šegec, Vanessa

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:038000>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-24**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
„Dr. Mijo Mirković“

VANESSA ŠEGEC

„RASPODJELA BOGATSTVA U SVIJETU I UTJECAJ NA DRUŠTVO“

Završni rad

Pula, 2019.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
„Dr. Mijo Mirković“

VANESSA ŠEGEC

„RASPODJELA BOGATSTVA U SVIJETU I UTJECAJ NA DRUŠTVO“
Završni rad

JMBAG: 0303056643 , redoviti student
Studijski smjer: Ekonomija

Kolegij: Ekonomska sociologija
Znanstveno područje: Društvene znanosti
Znanstveno polje: Ekonomija
Znanstvena grana: Opća ekonomija

Mentor: doc.dr.sc. Saša Stjepanović

Pula, kolovoz 2019.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Vanessa Šegec , kandidat za prvostupnika Poslovne ekonomije, ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, 2019. godine

IZJAVA
o korištenju autorskog djela

Ja, Vanessa Šegec, dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom Raspodjela bogatstva u svijetu koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, 2019. godine.

Potpis

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Raspodjela bogatstva.....	3
2.1. Pojmovno određivanje bogatstva	3
2.2. Nejednakost društva i siromaštvo	5
2.3. Mjerenje bogatstva.....	8
2.4. Filozofije raspodjele	14
2.4.1. Utilitarizam.....	14
2.4.2. Liberalizam	15
2.4.3. Libertarijanizam.....	15
3. Raspodjela bogatstva u svijetu	16
3.1. Raspodjela bogatstva – cjelokupan obuhvat.....	18
3.2. Raspodjela bogatstva u razvijenim i nerazvijenim zemljama svijeta.....	20
3.3. Raspodjela bogatstva u razvijenim i nerazvijenim zemljama Europske Unije.. ..	23
4. Borba za jednakost.....	25
5. Zaključak	29
Literatura	31
Popis slika i tablica	33
Sažetak	34
Summary	35

1. Uvod

Karakteristika današnjeg društva je problem raspodjele bogatstva. Bez obzira na suvremenu tehnologiju i veći gospodarski razvoj zemalja u odnosu na prošlost, nejednakost i siromaštvo veliki su izazov ljudi, a time i znanstvenika. Bogati postaju sve bogatiji, a siromašni sve siromašniji što predstavlja paradoks vezan uz pravedniju raspodjelu bogatstva.

Produblivanjem razlike između bogatih i siromašnih navodi države da svojom socijalnom politikom zaštite najugroženije slučajeve kako bi se jaz učinio podnošljivijim. Svjetski problem raspodjele bogatstva ne ovisi o razvijenosti zemlje. Razvijene zemlje mogu stvoriti socijalnu državu koja uz pomoć socijalnih instrumenata pravednije raspolaže bogatstvom unutar svojih granica, ali zemlje Trećeg svijeta to ne mogu. O raspodjeli bogatstva i nejednakosti biti će govora u narednim poglavljima, sa posebnim naglaskom na vidljive razlike u Sjedinjenim Američkim Državama, Europskoj Uniji i Hrvatskoj.

Predmet istraživanja ovog rada je problem raspodjele bogatstva u svijetu te izazovima s kojima se zemlje susreću kako bi otklonile nejednakost i težile pravednijoj raspodjeli. Aktualnost i kompleksnost rješavanja problema raspodjele bogatstva prati se oduvijek sa znanstvene strane promatranjem svjetskog ili državnog aspekta, ali i ponaosob jer nepravedna raspodjela najviše utječe na male ljude koji se svakodnevno susreću sa sve većim jazom i eksploatacijom njihova rada.

Ciljevi istraživanja su:

- pojmovno definirati bogatstvo i siromaštvo,
- objasniti povijesni razvoj nejednakosti, značenje i tipove pristupa siromaštvu,
- definirati i objasniti načine mjerenja bogatstva,
- objasniti utjecaje filozofskih škola na raspodjelu,
- upoznati se sa povijesnim razvojem nejednakosti i raspodjeli bogatstva u Sjedinjenim Američkim Državama i Europskoj Uniji
- objasniti raspodjelu bogatstva u Hrvatskoj
- upoznati se sa borbom za jednakost i brigu o pravednijoj raspodjeli putem organizacije Oxfam i izazovima državnih vlasti.

Strukturu završnog rada pod nazivom: Raspodjela bogatstva u svijetu i utjecaj na društvo moguće je prikazati kroz tri poglavlja uz uvod i zaključak.

U prvom djelu rada objašnjava se poimanje raspodjele bogatstva, povijesni razvoj nejednakosti društva, siromaštvo kao protuteža bogatstvu i nepravednoj raspodjeli, načini mjerenja bogatstva te filozofije koje su utjecale na raspodjelu svjetskog dohotka. U slijedećem poglavlju opisuje se raspodjela bogatstva u Sjedinjenim Američkim državama i Europskoj Uniji te problemi raspodjele u Republici Hrvatskoj. U zadnjem poglavlju provesti će se analiza borbe za jednakost kroz državnu intervenciju i svjetsku organizaciju Oxfam.

Znanstvene metode korištene u radu su: metoda komparacije, deduktivna metoda, metoda analize i sinteze i metoda prikupljanja sekundarnih izvora informacija.

2. Raspodjela bogatstva

Raspodjela bogatstva neke zemlje potječe od razvoja međunarodne trgovine, napretka u proizvodnim procesima, kapitalnih ulaganja i svjesnosti vlastitog naslijeđa. Zemlja proizvođači proizvode stvara višak koji plasira na inozemna tržišta ili u nedostatku istih potražuje ih iz inozemstva. Dakle, u svakom razdoblju društvo suvišni dio plasira u inozemstvo, a ono za što nema u vlastitoj zemlji potražuje. Time stvara obilje odnosno višak.

Proizvodnja unutar zemlje oslanja se na ulaganja domaćih i stranih investitora, pa za izračun bogatstva prema Adamu Smithu vlasništvo je zanemarivo. U svojoj knjizi „Bogatstvo naroda: Istraživanje prirode i uzorka bogatstva naroda“ (2005.) smatra da jedan narod može postići visok stupanj bogatstva usprkos tome što mu stranci obavljaju veći dio izvoza temeljeći na primjerima starog Egipta i Kine, ali i zapadnih zemalja kojima u današnje vrijeme ostale zemlje teže.

Povijesnim pregledom prirodnog razvoja, od sela do gradova, preko poljodjelstva, manufakture te na kraju vanjske trgovine postavili su se temelji bogatstva zemlje. Još iz razdoblja kraljeva narodi su se natjecali čije kraljevstvo ima više resursa i stvarali zavidan pogled na bogatstvo. Trgovinom su gradili mržnju i zavist umjesto poveznicu prijateljstva i rada. Takva grabežljivost i nepravda upravljanja poduzeća (vlasnici) i država (ministri) je i dan danas, zato i dolazi do velikog jaza između bogatih i siromašnih.

Međutim, iako bogatstvo zemlje može biti opasno u ratnim situacijama i politici kroz moć i ugled, ono je korisno u današnjoj trgovini. Stvaranjem veće vrijednosti proizvoda poslovanjem poduzetnika unutar razvijene zemlje pruža se bolje tržište i zdravija konkurencija. Cilj svakom poduzetniku je poslovati unutar razvijene i sređene zemlje, a ne usmjeravati svoje poslovanje na udaljena i siromašna područja.

Iako je teško prema dostupnoj literaturi odrediti točnu definiciju raspodjele bogatstva te elemente koje sadrži, u nastavku rada najprije će se odrediti povezanost bogatstva sa dohotkom.

2.1. Pojmovno određivanje bogatstva

Riječ bogatstvo vezuje se za poljsku riječ *bogactwo*. Pojam se može dvojako definirati kao „imanje ili imovinu velike vrijednosti, obilje novca ili dragocjenosti“ i „stanje ili

svojstvo onoga koji je bogat ili onoga što je bogato uključujući obilje dobrih odlika“ (Anić, 2009: 98).

Usko je povezano uz riječ dohodak. Za mjerenje ekonomskog položaja osobe ili nacije uzima se dohodak i bogatstvo. Pojam dohotka (eng. *income*) odnosi se na tok nadnica, plaćanja dividendi, kamata i ostalih primitaka koji priteču pojedincu ili državi tijekom određenog razdoblja, a najčešće u jednoj godini. Ukupan zbroj svih dohodaka obuhvaća nacionalni dohodak koji obuhvaća: rad (u obliku nadnica, plaća ili ostalih naknada) i dohotke od imovine (rente, neto kamate, dohotke vlasnika ili dobit poduzeća). Zaključno, nacionalni dohodak obuhvaća zarade od rada i imovine koje gospodarstvo ostvari u jednoj godini.

Nadovezujući se na definiciju dohotka koji je tok po jedinici vremena, bogatstvo je stanje. Bogatstvo kućanstva podrazumijeva opipljive stavke i financijsku imovinu. U opipljiv aspekt imovine vrijednost čine kuće, zemlja, automobili i ostala potrošačka dobra, ali i financijska imovina (gotovina, dionice, obveznice i štedni računi). Nasuprot imovini su obveze koje kućanstva, ali i država u cjelini duguju. Izravnavanjem imovine i obveza utvrđuje se neto vrijednost ili bogatstvo. Znači, bogatstvo čini višak, obilje neto vrijednosti imovine stečene u danoj točki vremena (Samuelson i Nordhaus, 2011: 230-232).

Određivanje dohodaka na tržištu proučava teorija raspodjele. Ona objašnjava na koji se način raspoređuje osobni dohodak i bogatstvo u društvu na temelju teorije cijena. Na tržištu uz pomoć ponude i potražnje definiraju se sve cijene faktora proizvodnje prema kojim se mogu odrediti razlike u bogatstvima obitelji, kućanstva ili države u cjelini. Vodeći se savršenom konkurencijom ne može se sa sigurnošću potvrditi pravednost raspodjele bogatstva. Praktični primjeri sve veće svjetske nejednakosti dokazuju da ne postoji nevidljiva ruka koja bi na tržištu osigurala pravilnu i pravednu raspodjelu, već stvara se fenomen prema kojoj se bogati više bogate, a siromašni su sve više siromašniji. Pri tržišnom gospodarstvu raspodjela zato ne ovisi samo o radu, inovativnosti i snalažljivosti već o značajnim faktorima kao što su spol, lokacija, sreća, rasa ili zdravlje stanovništva, ali i države u širem kontekstu.

2.2. Nejednakost društva i siromaštvo

Urođena mana kapitalizma je nejednaka raspodjela bogatstva;

urođena vrlina socijalizma je jednaka raspodjela oskudice.

Winston Churchill (1874 - 1965)

Za razumijevanje raspodjele bogatstva potrebno je najprije definirati tko se smatra bogatim, a tko siromašnim. Svaka zemlja na svoj način određuje elemente nejednakosti društva, ali svjedoci smo da jaz postoji oduvijek, a posebice raste od 1970. godine.

Povijesnim pregledom razvijanja ekonomskih misli i istraživanja u okviru globalizacije, ekonomskim rastom i stvaranjem društvene senzibilnosti doprinijelo je stvaranju današnjeg najbogatijeg razdoblja, ali i sve veće svjetske nejednakosti u kojoj siromašnih ima sve više i više.

Današnja podijeljenost društva započinje još od prvih civilizacija, pa sve do današnjeg 21. stoljeća. U prošlosti fokus bogatstva je usmjeren na apsolutističkoj ili diktatorskoj vlasti, a temelji se na vlasti jednog čovjeka, kralja ili obitelji. Uz pomoć svoje moći ili ugleda centraliziranom vlašću vladari su upravljali siromašnim članovima zajednice. U tim vremenima briga države za socijalnu komponentu pojedinaca na dnu nije bila moguća. Siromašne osobe ovisile su o dobročinstvu vladara, gospodara, faraona, feudalaca, kralja ili nasljednika.

Interpretacija klasične ekonomije kojom se tržište bazira na slobodnom kretanju ponude i potražnje što karakterizira načelo Adama Smitha iz 1776. godine i njegove knjige „Bogatstvo naroda“ zanemarena je uloga države. Porast stanovništva, migracije, industrijalizacija i urbanizacija ubrzavaju društvene razlike kroz kontrolu nataliteta i uskraćivanje pomoći ugroženim osobama. Znanstvene dokaze klasičari temelje na prenapučenosti stanovništva kojom se potencira nesklad, neimaština, glad, siromaštvo i nejednakost.

Industrijsku proizvodnju u 19. stoljeću karakterizira specijalizacija i podjelu rada kojom se stvaraju društvene klase. Karl Marx kao predvodnik kritičara kapitalizma u svojim radovima opisuje uvjete rada i iskorištavanje radnika. Prema njemu radni dani su duži,

ali nadnice niske što produbljuje nejednakost i teži stvaranju socijalne države i politike. Uplitanjem države mijenja se tržišni sustav jer se počinje voditi briga o radniku zbog mogućeg štrajka, kriza ili revolucija. Državna odgovornost smanjuje poremećaje i nesigurnost, vraća vjeru radnika, a u konačnici reducira razliku između bogatih i siromašnih

U razdoblju između dva svjetska rata i pri velikoj gospodarskoj krizi 1929.-1933. liberalizam je zamijenjen državnim intervencijom. Teorijski doprinos J. M. Keynesa kroz razvijanje socijalne države omogućava minimalnu sigurnost stanovništva i otklanja prevelikog jaza s posebnim naglaskom na razdoblje od 1950. do 1970. godine. Stvoreni su pozitivni efekti poput boljeg životnog standarda, razvoja i jačanja srednje klase, masovne potrošnje, a u konačnici i povećanje gospodarskog rasta.

Povezanost nejednakosti raspodjele bogatstva i gospodarskog rasta istražio je američki ekonomist Simon Kuznets (1955.) koji smatra da nejednakost najprije raste s gospodarskim rastom, a kad dosegne određenu razinu opada, ali u konačnici ukupna nejednakost se smanjuje. Njegova teorija teško se može povezati sa današnjim vremenom jer se radi o analizi za razdoblje od 1914. do 1945. godine pri ratnim okolnostima i kriznih trenutaka.

Privatizacijom i gospodarskim rastom (u prosjeku 5%) između 50-tih i 70-tih godina države započinju smanjivati sustav socijalne politike, a dolaskom restrikcija i globalnih izazova stvaraju se negativni učinci: dugotrajna nezaposlenost, pojava financijskih kriza, smanjenje radnih mjesta i negativni demografski trendovi (starenje stanovništva, smanjen natalitet). Rezultat je veća nejednakost u zemljama u razvoju.

U 21. stoljeću uvodi se pojam „nove nejednakosti“ koju karakterizira kapitalističko društvo uz činjenicu da se povećava bogatstvo bogatih manjina na račun siromašne većine. Taj tip gospodarenja stvara sve veće razlike u zdravstvu, obrazovanju, i socijalnom razvoju sa sve nižem životnim standardom. Današnja nejednakost zatvara krug s početka od podjele na klase (19. stoljeće) samo u modernijem obliku.

Thomas Piketty u knjizi „Kapital u 21. stoljeću“ (2014.) kritizirao je današnju nejednakost i istaknuo da ona nije slučajna, već izraziti proizvod kapitalizma jer prinos kapitala bogatih puno je veći od gospodarskog rasta što društvo čini okrutno, neetično i nehumano. Temelj njegove teorije je na sve većem jazu koji se odvija između bogatih i siromašnih.

Današnja raspodjela bogatstva ovisi o procjeni indeksa potrošačkih cijena kako bi se odredila granica siromaštva, a prati smanjena globalna nejednakost kod razvijenih zemalja (zapadna Europa, Japan), a sve veći jaz bogatih i siromašnih u nerazvijenim zemljama (afričke zemlje) i zemljama u razvoju bez obzira na ekonomski rast. Nejednakost ovisi o gospodarskoj i socijalnoj strukturi zemlje.

Zaključak, povijesni pregled nejednakosti i raspodjele bogatstva stvara potrebu za uspostavljanjem mješovitog oblika upravljanja zemljom (tržište i država) jer gospodarski rast ne nudi poboljšanje za sve članove društva, a socijalna država važna je komponenta za stabilnost zemlje.

U svijetu siromaštvo je globalni problem kod kojeg se zakidaju prava i materijalna dobra. Bez obzira na razvoj proizvodnje i visoke tehnologije smatra se da živimo u bogatom društvu, ali siromaštvo je sve više rašireno.

Šućur Z. (2001.) u knjizi „Siromaštvo – teorije, koncepti i pokazatelji“ ističe pet skupina faktora (prema Paulu Spickeru) koji su potrebni za definiranje siromaštva:

1. Nedostatak fizičke udobnosti (odjeća, hrana, skrovište)
2. Zdravstveni problemi (bolest, kraći životni vijek, fizička slabost)
3. Nedostatak sigurnosti (gubitak prihoda, opasno susjedstvo)
4. Nedostatak socijalnih vrijednosti (neplaćanje rada, slabo obrazovanje, osuda za financijsku ovisnost, obiteljska nestabilnost)
5. Nedostatak vrijednosti prihvaćanja (diskriminacija, slaba politička uloga).

Iako autori jednostavno definiraju siromaštvo kao stanje ili dohodak nedostatan za životne potrebe odnosno kupnju osnovnih namirnica, odjeće, stana i drugih nužnosti. Za definirati siromaštvo potrebno je sagledati psihološku, sociokulturnu, materijalnu i ekonomsku dimenziju.

Prema Šundaliću (2011.) najznačajnija je definicija Europske unije koja smatra da je netko siromašan ako njegovi prihodi i resursi nisu dovoljni za životni standard u društvu u kojem živi. Osim siromaštva, osoba je socijalno isključena i višestruko ugrožena zbog ograničenih prava, niskih prihoda, nezaposlenosti, loše zdravstvene zaštite, nedostatak obrazovanja, kulturnih i sportskih aktivnosti te loših uvjeta stanovanja.

S obzirom da je subjektivan pojam kao i bogatstvo, da bi se za nekog reklo da je siromašan procjena se temelji na subjektivnosti i usporedbi s drugima kako pojedinca tako i države.

Od 19. stoljeća znanstvenici su formirali dva pristupa siromaštvu:

1. Apsolutno siromaštvo
2. Relativno siromaštvo (Šundalić, 2011:116).

Ad.1.

Pod apsolutno siromaštvo ubraja se broj ljudi koji nisu u stanju imati dovoljna sredstva za zadovoljavanje svojih potreba. Mjeri se na procjeni osnovnih sredstava za ispunjavanje minimalnih potreba (hrana, odjeća, stan i kulturne potrebe za sigurnost, razonodu, zdravstvo i obrazovanje). Smatra se kao siromaštvo apsolutne bijede ili siromaštvo na rubu opstanka.

Ad.2.

Relativno siromaštvo može se definirati u određenom vremenu prema kriterijima, ali ovisi o vrsti proučavanog društva (bogate ili siromašne zemlje). U nekoj zemlji građanin će biti proglašen siromašnim ovisno o standardu i prihvaćenim sustavima vrijednosti zemlje u kojoj živi. Linija relativnog siromaštva različita je u bogatijim zemljama nego u siromašnim jer netko tko je siromašan u bogatoj zemlji ne znači da je siromašan u nerazvijenoj zemlji.

Nakon što se definiralo siromaštvo kao protuteža bogatstvu i odredili pristupi siromaštva potrebno je odrediti načine kojima je moguće izmjeriti bogatstvo kako bi se bolje razumjela raspodjela bogatstva u svijetu jer današnji problem nije nestašica materijalnih dobara već raspodjela tih istih dobara.

2.3. Mjerenje bogatstva

U svijetu ne postoji apsolutna jednakost kada je bogatstvo u potpunosti ravnomjerno raspodijeljeno jer tada bi svaki pojedinac ili kućanstvo imalo isti iznos, a samim tim i zemlje bi bile istog stupnja razvoja. Razlog različitosti bogatstva navelo je ekonomiste

na razvijanje velikog broja indikatora kojima se mjere raspodjele bogatstva. Oni mogu biti grafički ili numerički.

Ekonomisti razlikuju dvije mjere raspodjele dohodaka (Todaro i Smith, 2006:183-190):

1. Raspodjela po veličini ili pojedinačna raspodjela – je mjera raspodjele koja se bavi pojedinačnim i ukupnim prihodima pojedinaca ili kućanstva. Ne razmatra se način primanja, već ukupan iznos koji se zarađuje. Zarada ne ovisi samo o radnom odnosu već i iz drugih izvora poput naslijeđa, darovanja, kamata, renti ili dobiti. Klasifikacija pojedinca ili kućanstva je prema ukupnom bogatstvu bez obzira na lokaciju rada (selo ili grad) i radni odnos ili ostali izvor.

Ovom mjerom statističari i ekonomisti dijele pojedince ili kućanstva prema osobnim primanjima od nižih ka višim, a zatim i ukupnu populaciju u različite grupe ili veličine. Zajednička metoda podjele populacije su kvintili ili petine dohodovnih razreda i omjer ukupnog nacionalnog dohotka kojeg prima svaka grupa.

2. Funkcionalna ili distributivna raspodjela - mjera koja se koristi za izračun udjela faktora u preraspodjeli dohotka odnosno udio u ukupnom nacionalnom dohotku zemlje, kapitala i rada koji se dobiva. Ova mjera ne proučava pojedinca kao odvojeni segment već postotke koji radnici dobivaju u cjelini.

Nakon utvrđivanja postotaka uspoređuju se s postocima ukupnog dohotka koji se raspoređuje u obliku renti, dobiti ili kamata. Analizira se dohodak faktora proizvodnje u proizvodnom procesu na temelju doprinosa. Najprije se određuje jedinična cijena proizvodnog faktora na tržištu, a zatim se te cijene pomnože s količinama koje su iskorištene kako bi se dobila mjera za ukupno plaćanje svakog faktora.

S obzirom da se cijene faktora određuju ponudom i potražnjom faktora na tržištu uz kombinaciju iscrpnosti ukupnog nacionalnog dohotka unutar ove mjere bogatstvo se raspoređuje prema funkciji. Radnici dobivaju plaću za svoj rad, vlasnici poduzeća ostvaruju dobit, a vlasnici zemlje primaju rentu. U tom kontekstu vrijedi pravilo prinos prema opsegu.

Nedostatak ove teorije raspodjele dohotka je mogućnost utjecaja netržišnih sila primjerice vlast u zemlji, kolektivno pregovaranje između radnika i poslodavaca

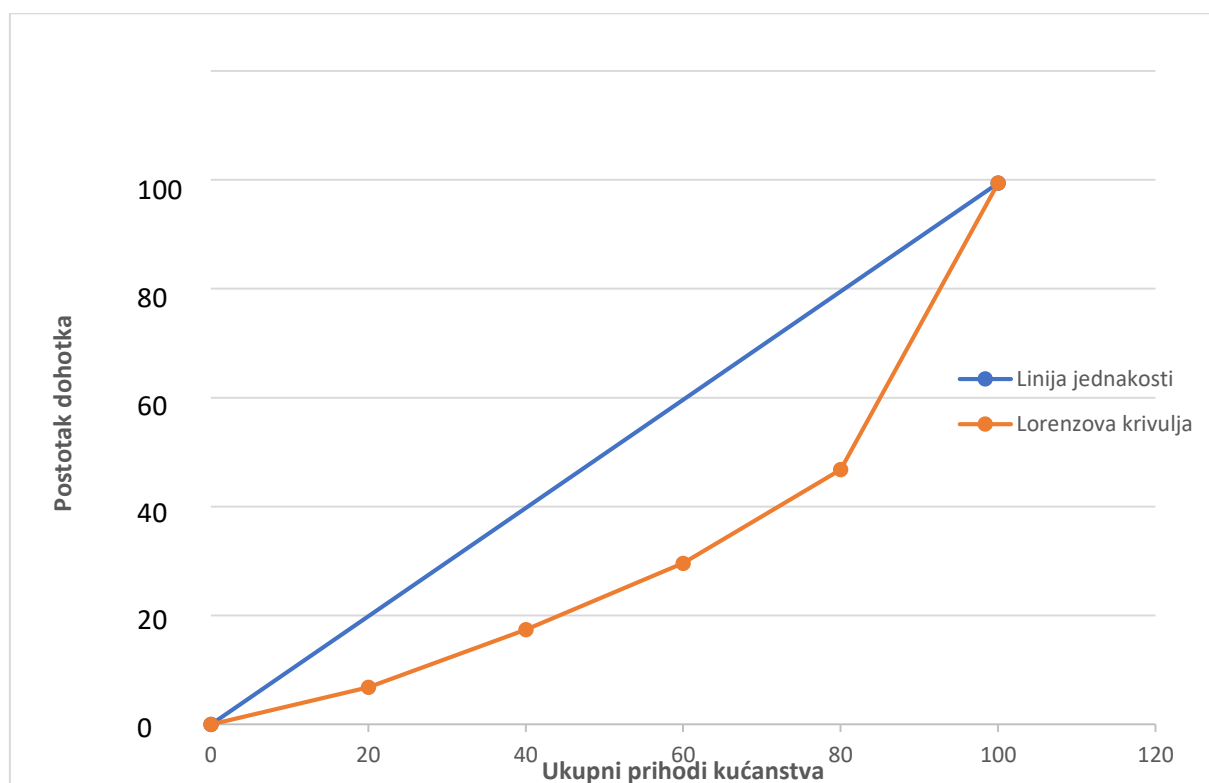
ili pojava monopola. Manipuliranjem cijenama zemlje ili kapitala umanjuje se cijena faktora te se stvara dobit za vlasnike čime se narušava sloboda tržišnog određivanja cijena.

Činjenice iz prakse pokazuju da je stvarnost različita od teorije kojom se teži jednakost raspodjele bogatstva unutar savršenog tržišta. Sredstvo analize koji se upotrebljava za prikaz veličine nejednakosti raspodjele dohotka i bogatstva je **Lorenzova krivulja**. Dijagramom Lorenzova krivulja opisuju se stupnjevi nejednakosti: potpuna nejednakost, potpuna jednakost i stvarna raspodjela. Na vodoravnoj osi prikazuje se broj onih koji dobivaju dohodak odnosno ukupni prihodi populacije (nije izraženo u apsolutnim vrijednostima već u kumulativnim postocima prema razredima), a na okomitoj je udio ukupnog dohotka kojeg prima analizirani pojedinac ili kućanstvo (u kumulativnim postocima).

Lorenzova krivulja je funkcija raspodjele koja se sastoji od točaka. Svaka točka predstavlja postotni omjer dohotka pojedinog dijela populacije. Veća razina nejednakosti u zemlji bit će prikazana većom Lorenzovom linijom. Linija jednakosti predstavlja idealnu situaciju u kojoj vlada apsolutna jednakost i ne postoji nejednakost, a prikazana je pod kutem od 45 stupnjeva. Usporedbom površine koja je omeđena krivuljom jednakosti i Lorenzovom krivuljom dobiva se veća razina nejednakosti zemlje.

Uz pomoć Lorenzove krivulje na jednostavan način može se analizirati stanje pojedinih kućanstava, zemlje ali i svjetskog bogatstva.

Slika 1. Lorenzova krivulja

Izvor: izrada autorice prema: SAMUELSON, P.A. i NORDHAUS, W.D. (2011.) **Ekonomija**. Zagreb: Mate d.o.o., str. 325.

Na slici 1. prikazana je Lorenzova krivulja dohodovne nejednakosti. Na x-osi prikazan je ukupni prihod kućanstva, a na y-osi postotak dohotka. Dijagonalna linija je linija jednakosti koja se proteže od desnog gornjeg kuta prema dolje do donjeg lijevog kuta pod kutem od 45 stupnjeva. Svaka točka dijagonale predstavlja postotak primljenog dohotka jednak postotku prihoda kućanstva. Primjerice točka na polovici linije jednakosti predstavlja 50% prihoda koji je raspoređen na 50% kućanstva, a točka na prvoj petini dijagonale 20% prihoda prima 20% kućanstva. Linija jednakosti zato predstavlja savršenu jednakost koju je nemoguće ostvariti u stvarnosti. Dok Lorenzova krivulja prikazuje stvarni odnos između postotaka dohotka i kućanstva koji su primili tijekom godine dana. Odstupanja od potpune jednakosti pokazuje mjeru stupnja nejednakosti u raspodjeli dohotka, a nalazi se između linije jednakosti i Lorenzove krivulje. Što je to odstupanje veće, veći je stupanj nejednakosti. Stvarna raspodjela potpune jednakosti i nejednakosti dobiva se zbrajanjem dohodovnih udjela svakog kvintila.

Mjerenjem bogatstva države, nijedna zemlja nema savršeno jednaku ili savršeno nejednaku raspodjelu, prema tome Lorenzove krivulje država nalaziti će se uvijek nadesno od dijagonale odnosno linije jednakosti. Što je veći stupanj nejednakosti, veća je zakrivljenost i Lorenzova krivulja će biti bliža vodoravnoj osi (Todaro i Smith, 2006: 185).

U praksi za izračun kvantitativne mjere nejednakosti autori koriste **Ginijev koeficijent** ili Ginijev omjer koncentracije. Naziv je dobio po talijanskom statističaru Corradu Giniju koji ga je razvio 1912. godine. On je povezan sa Lorenzovom krivuljom jer mjeri područje između linije jednakosti i Lorenzove krivulje i ukupne površine trokuta ispod koje se krivulja nalazi. Izračun koeficijenta može biti u rasponu od 0 do 1 ili u postotku od 0 do 100%. Ukoliko Ginijev koeficijent je 0 znači da je stvorena potpuna jednakost s jednakom raspodjelom dohotka, a koeficijent je 1 pri potpunoj nejednakosti.

Formula za Ginijev koeficijent je:

Ginijev koeficijent

$$= \frac{\text{Područje između linije jednakosti i Lorenzove krivulje}}{\text{Ukupna površina područja od pola kvadrata (trokut ispod linije)}}$$

Ovu statističku mjeru osim u ekonomiji može se koristiti i u geografiji za izračun socioekonomskih razlika određene zemlje kako bi se odredio stupanj razvoja. Države sa vrlo izraženom nejednakom raspodjelom bogatstva imaju vrijednost koeficijenta između 0,50 i 0,70, a zemlje sa relativno ravnomjernom podjelom nalaze se između 0,20 i 0,35.

Karakteristike koeficijenta su:

1. Anonimnost,
2. Mjerna neovisnost,
3. Populacijska neovisnost i
4. Načelo transfera (Todaro i Smith, 2006:187).

Ad. 1.

Načelo anonimnosti obuhvaća da Ginijev koeficijent je mjera nejednakosti koja ne ovisi o veličini dohotka ili karakteristikama obrađenih osoba koja dohodak prisvaja. Nije bitno kakva je osoba koja se analizira (dobra ili loša, bogata ili siromašna).

Ad. 2.

Mjerna neovisnost nalaže da se mjerenje nejednakosti vrši bez obzira na veličinu gospodarstva ili načinu mjerenja dohotka. Mjerenje se provodi za bilo koje novčane apoene (eure, dolare, cente, jene). Važno je izmjeriti raspodjelu bogatstva, a ne njegovu veličinu.

Ad. 3.

Za načelo neovisnosti populacije kod mjerenja Ginijevog koeficijenta važno je da se ne zasniva na broju primatelja dohotka. Primjerice Brazil ima veći broj stanovnika od Luksemburga, pa se njihovo gospodarstvo ne smatra manje ili više jednakim. U ovom načelu broj stanovnika ne utječe na mjeru nejednakosti već udio u ukupnom dohotku pojedinca ili kućanstva.

Ad. 4.

Posljednje načelo je načelo transfera ili Pigou-Daltonovo načelo prema kojem je značajan transfer nekog dohotka od bogate ka siromašnjoj osobi za smanjenje nejednakosti kada nova preraspodjela dohotka je ravnomjerna uz konstantne dohotke (progresivan transfer).

S obzirom da se za Ginijev koeficijent vežu granice potpune jednakosti ili potpune nejednakosti slabost ove mjere je neosjetljivost. Iza male promjena u veličini koeficijenta mogu se nalaziti velike promjene u relativnim dohocima promatrane zemlje. Osim neovisnosti, nedostatak koeficijenta je, u teoriji, da može biti jednak za dvije Lorenzove krivulje sa dvije različite raspodjele.

Osim Ginijevog koeficijenta kao mjeru nejednakosti uzima se i **koeficijent varijacije**. Ova statistička mjera disperzije izračunava odnos uzorka standardne devijacije i aritmetičku sredinu dohotka za analizirano stanovništvo. Može iznositi od nule do beskonačnosti. Najčešće se koristi u statističkim izračunima konvergencije za usporedbu dohodaka, bogatstva, pismenosti ili očekivane životne dobi.

2.4. Filozofije raspodjele

U prethodnim poglavljima rad se bazirao na pojmovnom određivanju bogatstva, bitnim karakteristikama siromaštva kao suprotnom pojmu bogatstvu te mjerenju dohotka i bogatstva. Raspodjela bogatstva neke zemlje ne može se regulirati samo ekonomskom analizom i mjerenjima već je potrebno upoznati se sa utjecajem političkih filozofija kako bi se vidjelo što je potrebno učiniti da bi zemlja učinkovito otklonila nejednakosti koje se pojavljuju u svijetu i realizirala pravedniju raspodjelu. U nastavku rad će se osvrnuti na političke filozofske škole ekonomskih misli koji imaju različita mišljenja o raspodjeli bogatstva i uplitanju države u taj problem nejednakosti.

2.4.1. Utilitarizam

Osnivači utilitarističke škole ekonomske misli u političkoj ekonomiji su engleski filozofi Bentham Jeremy i John Stuart Mill. Glavna svrha filozofije je da država odabere mjere pomoću kojih će maksimizirati ukupnu korisnost svih članova u društvu. Primarna točka je postići razinu sreće ili zadovoljstva koju osoba prima u okolnostima u kojima se nalazi. Težnja uplitanja države treba biti na efikasnoj organizaciji svih elemenata koji su dani na raspolaganje zbog stvaranja maksimalne korisnosti svih njezinih članova. Svoj stav o raspodjeli dohotka baziraju na zakonu opadajuće granične korisnosti prema kojem smatraju da svaka dodatna jedinica dohotka siromašnim osobama donosi više dodatne korisnosti nego bogatoj osobi. Državu smatraju odgovornom za postizanje pravednije raspodjele dohotka kako bi se pomoglo najugroženijim i najsiromašnijim osobama radi uspostavljanja socijalne države (Mankiw, 2006: 437.).

Glavni predstavnici osim Benthama i Milla su: Adam Smith, Wilfredo Pareto, Francis Edgeworth, Paul Samuelson, Arthur Pigou i drugi.

Nedostatak utilitarizma je u ravnoteži koliko država mora pomagati siromašnima jer odbacuje se potpuno izjednačavanje dohotka. Posljedice koje mogu nastati su poticanje ljudi da manje rade jer su svjesni da će im se uzeti veća količina novca (kroz poreze), ali i siromašni nemaju poticaj za radom jer znaju da će im država pružiti pomoć.

2.4.2. Liberalizam

Drugi način ekonomskih misli je škola liberalizma prema kojoj država treba izabrati mjere raspodjele koje su prema ocjeni nepristranog promatrača pravedne. Ona se prema Solimanu (1998.) dijeli na dva smjera:

1. Neoklasični pristup ekonomske škole i
2. Teorija pravednosti filozofa Johna Rawlsa (Babić, 2006: 346).

Značajan doprinos za liberalističku školu ostvario je 1971. godine John Rawls u knjizi „A theory of justice (Teorija pravde)“. Prema njemu društvene institucije, politika i zakoni trebaju biti pravedni za sve članove zajednice, pogotovo one na dnu.

Rawles zaključuje da se maksimizacija prava ostvaruje prema početnom položaju kojeg pojedinci ne mogu predvidjeti u budućnosti, to njegovo pravilo zove *maksmin kriterij* koji se prikazuje kroz:

- implementaciju jednakih prava na temelju slobode,
- jednakim mogućnostima i
- najveću korist moraju imati najugroženije skupine (Babić, 2006: 347.).

Liberalistička škola svoje zaključke temelji na biranju sustava raspodjele koji maksimizira najniži dohodak kako bi se poboljšao blagostanje osoba najnižeg reda društva. Suprotno od utilitarista, liberalisti maksimiziraju minimalnu korisnost i opravdavaju državu koja vodi izjednačavanju distribucije dohotka. Transferom raspodjele bogatstva od bogatih ka siromašnima povećava se svijest ugroženih, ali razlike u dohocima i dalje postoje jer bit filozofske škole je motivacija ljudi na rad.

2.4.3. Libertarijanizam

Treća filozofska škola raspodjele dohotka je libertarijanizam. Za razliku od liberalizma i utilitarizma u kojima država razmatra ukupni dohodak koji dijeli unutar društva za postizanje pravednosti, libertarijanizam orijentiran je na pojedinca koji zarađuje dohodak. Smatra se da država ne smije uzimati jednima i davati drugima već treba kažnjavati zločine i podupirati provedbu dobrovoljnih sporazuma.

Glavni predstavnik je Hayek koji smatra da se pravednost postiže na individualnoj razini, a socijalna pravednost društva mu je besmislena i da nema potrebe za preraspodjelom. Svoje razmišljanje temelji na činjenici da je društvo skup pojedinaca koji stvaraju svoj dohodak.

Osim Hayeka, libertarijanist je filozof Robert Nozick koji je u svojoj knjizi Anarhija, država i utopija (1974.) opisao pravo pojedinca da raspolaže svojim dohotkom kako želi dok ne ugrožava drugog člana zajednice. On procjenjuje proces izvora dohotka. Zagovara uplitanje države kao zaštitu od prijevara i nasilja te da bi stvaranje socijalne države na krivi način zadiralo u slobodu odlučivanja i života u cjelini.

Zaključak libertarijanaca usmjeren je na jednakost prilika koji su važniji od jednakosti ishoda. Smatraju da država mora podupirati prava pojedinaca kako bi osigurala jednaku priliku svakom članu zajednice. Prema njima pojedinac mora imati jednaku priliku da iskoristi svoje vještine i talent da bi postignuo uspjeh. Država onda nema razloga vršiti distribuciju bogatstva (Mankiw, 2006:439-440.).

3. Raspodjela bogatstva u svijetu

Raspodjela bogatstva u svijetu je aktualni problem koji se može razvrstati na dvije razine:

1. Globalnu razinu – podjela svjetskih zemalja na: bogate (SAD, zapadna Europa, Japan) i siromašne (afričke zemlje);
2. Lokalnu razinu – raspodjela bogatstva unutar određene zemlje (prema slojevima ili klasama) (Šundalić, 2011:115).

Kod raspodjele bogatstva važno je voditi računa o siromaštvu jer se problemi na globalnoj i lokalnoj razini multipliciraju. Ukoliko se utvrdi potreba za raspodjelom na lokalnoj razini unutar dvije zemlje, raspodjelom bogatstva ono postaje globalni problem.

Iako Zemlja raspolaže s dovoljno materijalnih izvora za prehranu stanovništva, u svijetu razlikujemo razvijene i nerazvijene zemlje u kojima je problem raspodjele bogatstva. Samostalno države imaju mali utjecaj na kretanja svjetske raspodjele bogatstva jer globalizacijom i razvijanjem međunarodnih organizacija i sporazuma stvorilo se novo kapitalističko tržište. Težnja rušenja barijera, brze komunikacije i novih tehnologija bila je za otklanjanje nejednakosti i stvaranje brige za siromašnog čovjeka, ali stvarnost dokazuje suprotno.

Ratovi, diktature, financijske krize, terorizam, izbjeglištvo, elementarne nepogode i korupcija pomogle su u stvaranju još veće nejednakosti i nepravedne raspodjele bogatstva. Bogate i razvijene zemlje iskoristile su moć znanja, tehnika i ugleda kako bi politički iskoristile zemlje u razvoju i nerazvijene zemlje. Raspodjela se temelji na

njihovoj dobrobiti za sebe i svoje građane u kojima su ostvarili mir i izobilje, ali stvara nehumanost, dugove i nepravdu za siromašne zemlje.

Povijesna i zemljopisna podjela na Sjever i Jug ili Zapad i Istok ima dvojake poglede na raspodjelu bogatstva. Jedni smatraju da su bogate zemlje pobjeda nad lošim jer organizacijom i marljivim radom postižu se sredstva i osnažuje se vlast kojima kasnije mogu pomoći siromašnijim zemljama u kojoj vlada loše obrazovanje i slabiji životni uvjeti.

Dok drugi odbacuju prvotnu tezu i kritiziraju zemlje Sjevera jer nepravilno gospodare na račun zemalja Juga jer odvlače ljudski kapital za stvaranje svoje dobiti, a osiromašuju dodatno nerazvijene zemlje. Smatra se da bogati postaju bahati, pohlepni, licemjerni koji svoje žrtve agresivno iskorištavaju za vlastitu dobrobit. Stvaranjem takvog svjetskog poretka ljudi rade kao robovi povećavajući imovinu bogatih u razvijenim zemljama, ali istovremeno se takva raspodjela rada i bogatstva manifestira na onečišćenju okoliša i iskorištavanju siromašnih.

Bez obzira na zemljopisne razlike, važno je osvrnuti se na povijesne uvjete koji utječu na današnju raspodjelu bogatstva u svijetu. Znanstvenici koji proučavaju razlike siromašnih i bogatih zemalja okrivljuju razvoj tehnologije koja pogoduje bogatim zemljama jer se stvaraju za umjerenu klimu te da razvijena tehnologija ne uspijeva na potencijalnom plodnom tropskom tlu. Drugi problem vide u kolonijalnim silama koje su iskorištavale i crpile dijelove koji su danas zanemareni i propali, a trgovinom roblja današnje nerazvijene zemlje ostale su bez stanovništva i mogućnosti pravilnog razvoja. Zaključno, svijet nikad nije bio, niti će biti ravnopravan, a sve se svodi na zaradi i troškovima.

Kritičari vezani uz posljedice kolonijalnih prevrtanja navode da su zemlje koje su bile pod kolonijama rasle i postale bogatije nakon raspada imperija (SAD, Australija, Kanada, Singapur). A Švicarska i skandinavske zemlje nisu bile kolonije, a danas se smatraju visoko razvijenim zemljama.

Peter Singer (2005.) u knjizi „Jedan svijet – etika globalizacije“ opisuje nejednakost raspodjele bogatstva gdje „15% najbogatijih država raspolaže s oko 80% ukupnog svjetskog bogatstva, 46% najsiromašnijih raspolaže s oko 1,25% svjetskog bogatstva, 1,2 milijarde ljudi živi s manje od 1\$ dnevno; 30 000 djece u svijetu dnevno umire od izlječivih bolesti“.

Za raspodjelu bogatstva potrebno je naglasiti da je nejednakost bogatstva šira od nejednakosti dohotka. Top 10% bogatih posjeduje više od 70% ukupnog bogatstva u

Kini, Europi i SAD-u, a donjih 50% (siromašne osobe) posjeduje manje od 2% bogatstva, dok srednja klasa 40% ima manje od 30% globalnog bogatstva. Nastavkom takvog trenda do 2050. godine najbogatiji će imati više bogatstva od globalne srednje klase (Svjetsko izvješće o nejednakosti 2018. <https://wir2018-full-report-english.pdf> Pristupljeno 11.8.2019.).

Prema Svjetskom ekonomskom forumu nejednakost dohotka slabije raste ili stagnira, dok siromaštvo vremenom sve više se povećava, a rezultat tih trendova je veće odstupanje raspodjele bogatstva. Problem znatno nejednake raspodjele bogatstva od dohotka je u masovnoj proporciji dohotka i bogatstva zemlje koncentrirana u rukama nekolicine ljudi (top bogataši, šeići, oligarsi, diktatori). U konačnici pati ukupni gospodarski rast zemlje.

Međunarodni monetarni forum 2015. godine zaključio je u svojoj studiji o raspodjeli bogatstva da ako se povećava udio dohotka kod prvih 20% bogataša, rast BDP-a u srednjem roku će opadati, a porast udjela dohotka donjih 20% (siromašni) pruža veći rast BDP-a. Osim tržišta, države se trebaju usmjeriti u rješavanju sve veće nejednake raspodjele bogatstva (progresivne stope, noviji pristup određivanja plaća te socijalna briga najugroženijih).

Usporedba raspodjele svjetskog bogatstva temelji se na bruto društvenom proizvodu (BDP) po stanovniku i Ginijevom koeficijentu jer oni najbolje pokazuju koliko je neka zemlja ostvarila bogatstva u odnosu na drugu i na koji način je to bogatstvo raspodijeljeno. Unutar tih pokazatelja, pojedinac i država svojim radom, inovacijama i marljivošću mogu poboljšati standard i bogatstvo zemlje.

3.1. Raspodjela bogatstva – cjelokupan obuhvat

Pokazatelji za istraživanje raspodjele bogatstva koji se uzimaju za analizu su BDP po stanovniku, stopa siromaštva i dva najbitnija pokazatelja raspodjele Gini koeficijenta (Gini neto dohotka i Gini raspodjele bogatstva). Usporediti će se najprije ukupni podaci, a zatim pojedinačne skupine prema razvoju zemalja u svijetu i Europskoj Uniji.

Tablica 1. Pokazatelji bogatstva i raspodjele bogatstva u odabranim zemljama u 2018.godini

Zemlja	BDP per capita (u dolarima)	Ginijev koeficijent dohotka	Ginijev koeficijent bogatstva	Petogodišnji trend Gini koeficijenta bogatstva (2014-2018)	Stopa siromaštva
Razvijene zemlje:					
SAD	52.195	37,80	85,90	0,8	16,80
Kanada	50.232	31,20	73,50	0,8	12,60
Japan	47.608	29,90	60,90	-2,6	16,10
Južna Koreja	25.459	30,70	70,00	-2,6	13,80
Zemlje u razvoju:					
Brazil	10.826	44,90	83,20	1,1	9,30
Rusija	11.099	43,90	82,60	-10,5	0,30
Kina	6.894	51,00	78,90	9,4	12,10
Razvijene zemlje EU:					
Francuska	42.013	29,90	70,20	1,2	8,20
Njemačka	45.552	29,00	79,10	2,0	9,50
Irska	66.787	30,30	81,30	10,4	9,20
Slovačka	19.238	26,10	46,30	1,6	8,70
Slovenija	24.357	25,90	55,10	1,6	9,40
Zemlje u razvoju EU:					
Hrvatska	14.372	29,30	49,80	-15,3	1,90
Bugarska	7.929	33,90	52,90	-9,6	3,80
Rumunjska	10.081	33,00	62,30	-10,7	4,50

Izvor: Izrada autorice prema izvješću Svjetskog ekonomskog foruma http://www3.weforum.org/docs/WEF_Forum_IncGrwth_2018.pdf (Pristupljeno 10.8.2019.)

U tablici 1. prikazani su pokazatelji bogatstva i raspodjele bogatstva na odabranim razvijenim zemljama (SAD, Kanada, Japan, Južna Koreja, Njemačka, Francuska, Irska, Slovenija i Slovačka) i zemljama u razvoju (Brazil, Rusija, Kina, Hrvatska, Rumunjska i Bugarska) za 2018. godinu. Istraživanje je provela međunarodna organizacija Svjetski ekonomski forum koja se zalaže za poboljšanje svjetskog položaja zemalja. Svjetski ekonomski forum je prikupio podatke Svjetske banke, OECD-a i ostalih značajnijih izvora kako bi utvrdili nejednakost između bogatih i siromašnih. To je jedino znanstveno istraživanje u kojem se proučava raspodjela dohotka i bogatstva odvojeno preko Gini koeficijenta.

U prvom stupcu prikazan je BDP per capita iskazan u američkim dolarima. Iz podataka može se uočiti da najveći BDP po stanovniku ima **Irska** (66.787\$), a najniži **Kina** (6.894\$). Irski BDP po stanovniku rastao je zbog povoljne poslovne klime, investicija u ljudski kapital i veće produktivnosti rada, a samim tim prosječni Irac ima više novaca na raspolaganju i bolji životni standard u odnosu na zemlje sa nižim BDP po glavi stanovnika (Kine ili Bugarske).

Prema Gini koeficijentu dohotka Slovenija ima najmanji (25,90), a time i ravnomjerno raspoređeni dohodak, a najveća nejednakost dohotka je u Kini s visokim koeficijentom od 51,00. Što se tiče raspodjele bogatstva u svijetu, visoku koncentraciju bogataša u odnosu na ostatak stanovništva imaju Sjedinjene Američke Države (Gini koeficijent bogatstva 85,90), a najmanja razlika bogatih i siromašnih je u Slovačkoj (46,30).

Promatranjem petogodišnjeg trenda Gini koeficijenta raspodjele bogatstva (od 2014. do 2018. godine) zaključuje se da Hrvatska, Rumunjska i Rusija smanjuju nejednakosti u prosjeku za 12 bodova, a Irska (10,4) i Kina (9,4) bilježe vrlo visok rast kojim produbljuju jaz između bogatih i siromašnih u podjeli cjelokupnog bogatstva zemlje.

3.2. Raspodjela bogatstva u razvijenim i nerazvijenim zemljama svijeta

Prema odabranim državama, na drugom mjestu po veličini BDP per capita je **SAD** sa 52.195 dolara za promatranu 2018. godinu, a na trećem mjestu **Kanada** sa 50.232 američkih dolara. SAD i Kanada su gospodarski i industrijski najrazvijenije zemlje svijeta sa podjednakim ostalim pokazateljima. Izazove nejednake raspodjele dohotka i bogatstva mogu se sagledati preko visokih stopa siromaštva (16,8 i 12,6%) u kojima su najranjiviji samohrana domaćinstva, represija rasnih skupina i novopridošli imigranti

(iz Latinske Amerike), ali i niskog trenda povećanja nejednakosti raspodjele bogatstva (0,8 boda). Amerika i Kanada prednjače u slaboj međugeneracijskoj jednakosti i brizi za socijalne instrumente najugroženijih. S obzirom na veliki broj bogataša, posebice na američkom tlu, važno je omogućiti pristup jednakom obrazovanju, zdravstvenoj zaštiti i ekonomskim prilikama svima. Na taj način smanjio bi se jaz i ostvarilo humanije društvo, ali uvođenjem nove najavljene porezne reforme aktualne vlasti proširiti će se dodatno ekonomska i socijalna nejednakost, a time i nejednakost u raspodjeli bogatstva.

Amerika sa najvećim Ginijev koeficijentom bogatstva (85,90) prikazuje veliku nejednakost u raspodjeli između siromašnih i bogatih. Nejednakost bogatstva SAD-a 1930tih i 1940tih godina drastično je pala promjenom financijske regulacije i porezne politike prema kojoj se uvelo progresivno oporezivanje dohotka i oporezivanje nekretnina. Dok ključni pokretač stvaranja bogatstva od 1980. godina je porast nadnica bogataša i povećana štednja. Koncentracija najbogatijih rasla je trostruko sa 7% (1978.) na 22% (2012.) i stvorilo „*snowballing*“ učinak nejednakosti među skupinama društva. Udjeli srednje klase u ukupnoj raspodjeli bogatstva se smanjila zbog veće potražnje za potrošačkim kreditima, studentskih kredita i hipoteka koji su bili najviše na udaru 2008. pri globalnoj financijskoj krizi.

Japan, razvijena zemlja izlazećeg sunca, na pravilan način koncentrira svoje bogatstvo usporedbom sa ostalim visoko razvijenim zemljama. Prema petogodišnjem trendu Gini koeficijenta bogatstva (-2,6) razlike između bogatih i siromašnih se smanjuju za oko 10 bodova u odnosu na druge. Problemi japanske države je u nepovoljnim demografskim trendovima (starenje populacije (životni vijek 74,9 godina) u kombinaciji s niskim natalitetom) koji pridonose visokoj stopi siromaštva (16,10%) bez obzira na moralne vrijednosti Japanaca o međugeneracijskoj brizi i solidarnosti.

Uvidom u podatke u tablici 1. **Južna Koreja** od visoko razvijenih zemalja ima najmanji BDP po stanovniku (25.459\$) i značajno visoku stopu siromaštva (13,80%). Napredak bogatstva zemlje vidi se u nižem Ginijevom koeficijentu dohotka (30,70) što se smatra da veliki broj ljudi ima ravnomjerniju podjelu dohotka u zemlji.

Što se tiče analize površinom većih svjetskih zemalja u razvoju (**Brazila, Rusije i Kine**) prema tablici 2. zaključuje se da Rusija ima veći BDP per capita (11.099 dolara), a Kina najmanji (6.894 dolara). Raspodjela bogatstva i dohotka u tim zemljama je podjednake bodova. Ginijev koeficijent se neznatno razlikuje, pa može se zaključiti da pojavom top bogataša i oligarha velika je nejednakost podjele bogatstva. Visoki Ginijev

koeficijenti bogatstva u ovim zemljama (oko 80) rezultira da mali broj stanovnika ima veliko bogatstvo s obzirom na ostatak te da je veliki jaz između siromašnih i bogatih. Iako petogodišnji trend Ginijev koeficijenta bogatstva u Rusiji opada (-10,5), u Brazilu je u blagom porastu (1,1), a u Kini značajno raste (9,4) te zemlje i dalje imaju nejednaku raspodjelu bogatstva.

Promatrajući **Kinu** kao komunističku zemlju orijentiranu posljednjih godina na otvaranje tržišta prema Zapadu vide se mali koraci pomaka. Unatoč velikoj ekonomskoj snazi i rastu zadnjih desetljeća, ostala je pretežno siromašnom zemljom s velikim razlikama u dohocima pojedinaca i kućanstva, ali i bogatstva. Represija, zanemarivanje poljoprivrede i prisilna industrijalizacija te kršenja ljudskih prava značajni su izazovi za raspodjelu bogatstva. Ginijev koeficijent dohotka od 51 označava najveći stupanj nejednake raspodjele primanja pojedinaca i kućanstva za nekih 20 bodova iznad prosjeka ostalih zemalja. A petogodišnji trend Gini bogatstva porastao je za oko 10 bodova čime se produbljuje raspodjela bogatstva i povećava razlika između siromašnih i bogatih.

S obzirom da je siromaštvo značajna karika za nejednakost u zemlji, mora se uzeti u obzir i stopa siromaštva, pa najveću stopu siromaštva imaju Sjedinjene Američke Države 16,80%, a najmanju **Rusija** od svega 0,30%. Kao što je prije navedeno u teoriji, siromaštvo nije za svaku zemlju isto zato ti podaci ne čude. Amerika kao svjetska velesila ima najviše bogataša, ali i veliku stopu siromaštva.

Od svih promatranih zemalja, iza Sjedinjenih Američkih Država na drugom mjestu po Gini koeficijentu bogatstva je **Brazil** (83,20). Najviša koncentracija bogatstva spram bogatih u odnosu na siromašne rezultat je zemlje koja obiluje nedostatkom sigurnosti, lošijih životnih uvjeta, kriminalom i nemogućnosti napretka.

Za sve tri zemlje važno je povećati produktivnost rada i smanjiti turbulencije vlasti (Brazil) ili umanjiti apsolutnu vlast (Rusija, Kina) kako bi se na ispravan način provele reforme za rast i razvoj gospodarstva, a u konačnici omogućiti razvoj socijalnog društva i socijalne inkluzije kako bi se nejednakosti raspodjele smanjile.

3.3. Raspodjela bogatstva u razvijenim i nerazvijenim zemljama Europske Unije

Kao i na globalnoj razini tako će se analizirati pokazatelji raspodjele dohotka i bogatstva u razvijenim i nerazvijenim zemljama Europske Unije. Usporedba odabranih zemalja temeljiti će se na pokazateljima: BDP per capita, Gini koeficijentima dohotka i bogatstva, petogodišnjem trendu Gini koeficijenta bogatstva kako bi se vidjelo smanjenje ili povećanje unutar raspodjele bogatstva i stope siromaštva.

Prema promatranim razvijenim zemljama Europske Unije, najviši BDP per capita u tablici 1. ima već spomenuta Irska (66.787 dolara) zbog naglog poslovnog uspjeha, a u EU slijede ju Francuska (42.013 dolara) i Njemačka (45.552 dolara). Dok za promatrane europske razvijene zemlje najmanji BDP po stanovniku ima Slovačka u iznosu od 19.238 američkih dolara. Stope siromaštva u svim zemljama su visoke, ali podjednake oko 9%.

Što se tiče Francuske i Njemačke kao članice skupine G8 značajnih industrijskih zemalja neravnopravna raspodjela bogatstva seže još iz razdoblja Prvog i Drugog svjetskog rata. Uslijed velikih šokova (ratova i inflacije) državnom kontrolom stanarina i poreznom politikom smanjio se udio najbogatijih na oko 16%, ali od 1980. godine prosperitet srednje klase raste (porast stope štednje), a kasnije i postotak najbogatijih francuskih državljana. Dugoročna dinamika nejednakosti raspodjele bogatstva prema današnjim vremenima stvorena je zbog nejednake stope štednje, navikama stanovnika, nejednakim dohocima pojedinaca i kućanstva te prisilne porezne politike. Primjerice, 2014. godine top 10% bogataša posjedovalo je 55% ukupnog francuskog bogatstva (Svjetsko izvješće o nejednakosti 2018. <https://wir2018-full-report-english.pdf> Pristupljeno 11.8.2019.).

Promatrajući ih u tablici prema Gini koeficijentu dohotka primjećuje se mala razlika u raspodjeli dohotka nakon oporezivanja (oko 29), ali visoka nejednakost raspodjele bogatstva unutar zemlje. Visoki Gini koeficijent bogatstva s porastom petogodišnjeg trenda podrazumijeva da mali broj stanovnika **Francuske** (70,20) i **Njemačke** (79,10) ima veliki udio bogatstva s obzirom na ostalo stanovništvo. Čime je potvrđena nejednaka raspodjela bogatstva u zemljama.

Bez obzira na porast životnog standarda **Irska** je suočena s velikom nejednakošću dohotka (Gini neto dohodak 30,30), ali i povećanjem nejednakosti bogatstva. Gini koeficijent raspodjele bogatstva u Irskoj je vrlo visok (81,30) što znači da mali broj

stanovnika Irske ima veliko bogatstvo s obzirom na ostatak. Irska kao napredna ekonomija sa značajnim rastom, u posljednjih pet godina povećala je nejednakost raspodjele bogatstva za 10,4 boda.

Analizom podataka raspodjele dohotka i bogatstva **Slovenije i Slovačke** zaključuje se ravnomjerna raspodjela u oba elementa. Obje zemlje imaju najmanji Ginijev koeficijent dohotka ne samo za Europsku Uniju već i za promatrane zemlje svijeta. Ravnomjernošću raspodjele dohotka s jednakim nivoima Ginijevog koeficijenta iznosi 25,90 za Sloveniju i 26,10 za Slovačku. U Slovačkoj najravnomjernija je i raspodjela bogatstva prema promatranim zemljama jer Gini koeficijent bogatstva iznosi niskih 46,30.

Može se zaključiti da u Sloveniji i Slovačkoj nema velikih odstupanja između bogatih i siromašnih zato je raspodjela ravnomjerna i pravednija za cijelo njihovo stanovništvo. Ne čudi da obje zemlje imaju razvijeno gospodarstvo s naprednim životnim standardom temeljenim na financijskom sektoru i strateškim položajem u središnjoj Europi.

Što se tiče zemalja u razvoju Europske Unije osim Hrvatske u tablici 1. odabrane su **Rumunjska i Bugarska** jer nas najčešće sa njima uspoređuju. Kao najmlađa članica Europske Unije Hrvatska ima veći BDP po stanovniku (14.372 dolara) u odnosu na rumunjski (10.081 dolara) i bugarski (7.929 dolara).

Iako je Hrvatska mlada država u tranziciji, pripadnost Jugoslaviji uvelike je utjecala na raspodjelu bogatstva. Jugoslavenski planski režim omogućio je u stvaranju boljih uvjeta prilikom izlaska na tržište. Nepravilno se vodila politika jednakih mogućnosti za napredak i rad uz podjelu državne imovine (stanovi) koja dan danas dolazi na naplatu. Stvarala se idealna slika da su svi jednaki i da ne postoji jaz između siromašnih i bogatih. Raspadom Jugoslavije 1990. godine i osamostaljenjem Hrvatska (Domovinski rat) je upoznala problem siromaštva, a kroz privatizaciju, socijalnu, obrazovnu i međunarodnu nestabilnost, nejednakost se iz dana u dan produbljuje. Posljedice nesrazmjera i velikih razlika između slojeva društva pridonose visokoj nezaposlenosti, iseljavanju, lošeg životnog standarda, gubitak srednje klase i negativnih demografskih trendova.

Prema navedenim pokazateljima nejednakosti raspodjele dohotka i bogatstva, **Hrvatska** ima ravnomjerniju podjelu. Gini koeficijent dohotka (29,30) i bogatstva (49,80) to potvrđuju. Kao i u slučajevima Slovenije i Slovačke u Hrvatskoj nema mnogo top bogataša ili najugroženijih koji bi narušili jednakost raspodjele. Petogodišnji trend

Ginijevog koeficijenta bogatstva od 15.3 boda koji se kroz godine smanjuje i niska stopa siromaštava od 1,9% prikazuje pozitivnu sliku Hrvatske kao humanijeg društva radi stvorene jednakosti svojih stanovnika.

Petogodišnji trend Gini koeficijenta Rumunjske, Bugarske i Hrvatske koji se značajno smanjuje (prosječno 11 bodova) može predstavljati neispravnost zaključka istraživanja jer iako svijet teži za pravednošću i smanjenju nejednakosti trebaju se pronaći pravi razlozi. Za sve tri zemlje karakteristična je smanjena produktivnost rada, nedostatak stranih ulaganja i migracije (iseljavanje zbog loših uvjeta života, a doseljavanje još siromašnijih osoba).

Zaključno, pokazatelji raspodjele dohotka i bogatstva ističu u svim zemljama nejednaku podjelu. Neovisno o blagoj ili izrazitoj koncentraciji potrebna je zajednička intervencija i težnja da se smanje razlike između siromašnih i bogatih jer živimo u razdoblju kada su bogati sve bogatiji, a siromašni sve ugroženiji.

U nastavku rada opisati će se mogućnosti pomoću kojih država može intervenirati za stvaranjem pravednije raspodjele bogatstva te pozitivan primjer borbe za svjetsku jednakost raspodjele.

4. Borba za jednakost

Pojavom sve veće neravnomjerne raspodjele bogatstva, osim uplitanja država kroz javnu vlast, počele su se osnivati organizacije koje imaju za cilj borbu za jednakost i pravedniju raspodjelu bogatstva.

Države uz pomoć svoje političke vlasti kroz povijest, ali i danas nastoje smanjiti nejednakost u raspodjeli bogatstva uz pomoć porezne politike. Preko progresivnosti poreza bogati trebaju više uplaćivati poreza od siromašnih radi prikupljanja tih sredstava kako bi se pomoglo najugroženijima. Progresivnost poreza na dohodak važno je sredstvo u borbi protiv rastućeg dohotka i nejednakosti bogatstva na vrhu.

Međutim, političari većinom svoju vlast temelje na vlastitim interesima i strahu od provedbi reforma kako ne bi izgubili mandat, pa stagnacijom državne intervencije dodatno se produbljuju razlike.

Mogućnost suzbijanja nejednakosti poreznim sustavom, države su suočene preprekom utaje poreza putem poreznih oaza. Danas svi bogataši svoju imovinu raspoređuju unutar poreznih oaza kako u svojoj zemlji ne bi bili porezni obveznici.

Prema podacima Svjetskog laboratorija nejednakosti u izvješću o nejednakosti za 2018. godinu današnje bogatstvo u poreznim oazama obuhvaćaju više od 10% ukupnog svjetskog BDP-a. Smanjen uvid u dohotke i imovinu pojedinaca onemogućuje točan izračun raspodjele bogatstva. Države trebaju omogućiti i poticati pravedan porezni sustav, informirati javnost o preraspodjeli te boriti se protiv utaje poreza, pranja novca ili financiranje terorizma.

Ključno sredstvo za ravnopravniju raspodjelu bogatstva vezanu uz donju polovicu najugroženijih je zdravstvena zaštita i obrazovanje za svih. Kvalitetnim i jednakim obrazovnim sustavom, siromašni bi mogli u budućnosti biti bolje plaćeni za svoj rad. Obzirom na velik jaz bogatih i siromašnih, stipendije za siromašne studente slabijih primanja trebalo bi povećati u svim zemljama. Kapitalističkom načinu razmišljanja, sve više se prelazi na privatnu zdravstvenu zaštitu, a mnoge zemlje uvode plaćanje osnovnih zdravstvenih usluga. Mogućnost zdravstvene zaštite svima poboljšali bi se uvjeti siromašnih jer bolest ne pita koliko čovjek posjeduje.

Prijedlozi za smanjenje nejednake raspodjele bogatstva naravno ovisi o političkoj vlasti, ali prije svega i o javnom bogatstvu. Države su suočene s velikim javnim dugovima i nedostatku državne imovine kojom bi se mogli boriti za jednakost. Niske razine javnog bogatstva stvaraju izazov za rješavanje postojeće i buduće nejednakosti. Države trenutno nemaju potrebne resurse za stvaranje socijalne države kroz ulaganja u zdravstvo, obrazovanje i zaštitu okoliša.

Osim državne intervencije, jedan pozitivan primjer da se premosti nejednakost je Oxfam. Oxfam International osnovan je 1995. od strane skupine neovisnih nevladinih organizacija. Naziv „Oxfam“ potječe od Oxfordskog odbora za pomoć siromašnim i gladnim osobama koji je osnovan u Velikoj Britaniji 1942. godine. Odbor u svojim začetima je promicao slanje zaliha hrane gladnim ženama i djeci u Grčku tijekom Drugog svjetskog rata.

Danas grupu čine 19 organizacija, a sjedište mu je u Nairobiju u Keniji. Izvršna direktorica je Winnie Byanyima koja se zalaže za prava žena, demokratsko upravljanje državom, izgradnju mira i pravedniju raspodjelu bogatstva.

Slika 2. Oxfam International organizacija

The screenshot shows the Oxfam International website interface. At the top left is the Oxfam logo with the tagline 'Moć ljudi protiv siromaštva'. A search bar and navigation links like 'Posao', 'Vijesti', 'Politika i istraživanje', and 'Kontakt' are visible. A horizontal menu contains 'Istražiti', 'Poduzmite akciju', 'široj svijeta', 'Blogovi', and 'darovati'. The main content area is titled 'Nejednakost i osnovne usluge' and features a large photograph of a group of children. Below the photo is a headline: 'Rastući jaz između najbogatijih i najsiromašnijih razdvaja društva.' and a sub-headline: 'Previše ih se još uvijek trudi u ekstremnom siromaštvu. S druge strane, bogatstvo je sve više koncentrirano'.

Izvor: Stranica Oxfam International organizacije <https://www.oxfam.org/en/>
(Pristupljeno 15.8.2019.)

Oxfam International je svjetski lider u pružanju hitne pomoći (kod prirodnih katastrofa ili kriznih sukoba), organizator kampanja za ukidanje nepoštenih trgovinskih pravila, aktivist boljeg zdravstvenog i obrazovnog sustava za svih, ali i borac za stvaranje jednakosti u svijetu.

Vizija organizacije je „pravedan svijet bez siromaštva“ u kojem se svi ljudi jednako vrednuju i tretiraju s podjednakim pravima i mogućnostima. Dugoročni cilj organizacije je pronalaženje inovativnih načina kako najugroženije osobe izvući iz siromaštva kroz poticanje razvojnih politika. Na taj način stvara se moć ljudi protiv siromaštva i otklanjaju velike razlike naspram bogatih.

Za pravedniju raspodjelu dohotka organizacija kritizira trenutni svjetski poredak u kojem osam pojedinaca posjeduje isto bogatstvo kao pola svijeta koju čine najsiromašniji (3,6 milijardi ljudi).

Tablica 2. Najbogatiji pojedinci na svijetu po neto vrijednosti iz 2016. godine

Osoba	Poduzeće	Neto vrijednost (u dolarima)
1. Bill Gates	Microsoft (SAD)	75 milijardi
2. Amancio Ortega	Inditex - Zara (Španjolska)	67 milijardi
3. Warren Buffett	Berkshire Hathaway (SAD)	60,8 milijardi
4. Carlos Slim Helu	Grupo Carso (Meksiko)	50 milijardi
5. Jeff Bezos	Amazon (SAD)	45,2 milijarde
6. Mark Zuckerberg	Facebook (SAD)	44,6 milijardi
7. Larry Ellison	Oracle (SAD)	43,6 milijardi
8. Michael Bloomberg	Bloomberg LP (SAD)	40 milijardi

Izvor: Stranica Oxfam International organizacije <https://www.oxfam.org/en/just-8-men-own-same-wealth-half-world> (Pristupljeno 15.8.2019.)

Također kritiziraju i super bogataše koji potiču krizu nejednakosti raspodjele bogatstva putem izbjegavanja plaćanja poreza, smanjenja plaća radnika, iskorištavanjem ugroženih ili koristeći moći i ugleda na utjecaj političara.

Oxfam nacrt za pravedniju raspodjelu bogatstva uključuje:

- Potrebna intervencija države kroz povećanje poreza na bogatstvo radi prikupljanja sredstava za ulaganja u obrazovanje, zdravstvo i otvaranje novih radnih mjesta;
- Državne vlasti trebaju surađivati, a ne se natjecati ili raditi o vlastitom interesu kako bi osigurale radnicima posao bez korupcije i nepotizma i zaustavljanje utaje poreza;
- Države trebaju poticati i podržavati poduzeća koje rade za svoje radnike i društva, a ne samo za interese dioničara i
- Stvaranje boljih radnih uvjeta za žene (mogućnost napretka, pristup obrazovanju, cjeloživotno učenje).

5. Zaključak

Bogatstvo kao stanje viška odnosno obilja neto vrijednosti imovine stečene u točki vremena prisutno je u svim zemljama svijeta, naravno ovisno o količini. Dok raspodjela predstavlja aktivnosti prema kojima se određuje status, perspektiva i udio pojedinca, kućanstva ili države u nekoj vrijednosti.

Nejednaka raspodjela bogatstva proširena je u cijelom svijetu, bez obzira na razvijenost zemlje i strukturi stanovništva. Jaz između siromašnih i bogatih prema raspodjeli najčešće se mjeri Ginijevim koeficijentom dohotka i Ginijevim koeficijentom bogatstva.

S obzirom da je dohodak tok, a bogatstvo stanje, potrebno je sagledati oba pokazatelja kako bi se ispravno interpretiralo cjelokupno bogatstvo zemlje. U radu usporedba zemalja vršila se putem BDP per capita, oba Gini koeficijenta te stope siromaštva.

Neovisno o blagoj ili izrazitoj nejednakoj raspodjeli bogatstva potrebna je državna intervencija i težnja da se smanje razlike između siromašnih i bogatih jer svijet u kojem živimo stvara bogataše koji su sve bogatiji, a siromahe koji su sve više siromašniji.

Rezultati istraživanja pokazali su da je nejednaka raspodjela bogatstva u svijetu u svim zemljama kako na globalnoj tako i na lokalnoj razini. Svjetske razvijene zemlje imaju i veću nejednakost dohotka i bogatstva jer se smatraju privlačnim zemljama za život i investiranje, pa je i veći udio super bogataša i oligarha u tim državama (SAD, Kanada, Njemačka, Japan).

Rastući jaz između bogatih i siromašnih potkopava borbu za jednakost uništavajući gospodarstva i potičući bijes javnosti širom svijeta. Ipak, treba biti svjestan da nejednakost nije neizbježna. Jedno od rješenja borbe za pravednijom raspodjelom bogatstva je politički izbor, odnosno državna vlast koja može unutar svojih mogućnosti poduzeti korake za smanjenje nejednakosti.

Poreznom politikom kroz porez na nasljedstva, porez na bogatstvo ili progresivnost poreza na dohodak država može namaknuti sredstva koje dalje može koristiti za pružanje potrebnih usluga najugroženijih osoba. Poštenim oporezivanjem bez utaje ili skrivanja u poreznim oazama, države mogu od svjetskih super bogataša prikupiti dovoljno novaca na globalnoj razini za minimalne uvjete najsiromašnijih kojih je iz dana u dan sve više.

Kao rješenje pravednije raspodjele bogatstva potrebna je angažiranost pojedinaca, države i organizacija kako bi stvorili socijalno društvo koje će biti humanije prema ugroženim osobama.

Pokazatelji istraživanja čine doprinos još uvijek nedostatno zastupljenoj literaturi o raspodjeli bogatstva kako pojedinaca tako i na nacionalnoj razini.

Buduća istraživanja problematike trebala bi biti usmjerena na daljnji jaz bogatih i siromašnih s posebnim praćenjem postupanja samih super bogataša, državnih vlasti i vlasnika koncerna kako bi zajednički i na najbolji mogući način doprinijeli smanjenju nejednake raspodjele. Treba pronaći novije i pouzdanije mjerne instrumente pravednije raspodjele kako bi se istražili, pratili i analizirali svi izvori bogatstva.

Literatura

- **Knjige:**

1. ANIĆ, V. (2006.) *Veliki rječnik hrvatskog jezika*. Zagreb: Novi liber
2. GALOVIĆ, T. (2017.) *Putevima krupnog kapitala i globalizacije*. Rijeka: Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci
3. LANDES, D.S. (2003.) *Bogatstvo i siromaštvo naroda: Zašto su neki tako bogati, a neki tako siromašni*. Zagreb: Masmedia
4. MANKIW, N.G. (2006.) *Osnove ekonomije*. Zagreb: Mate d.o.o.
5. PIKETTY, T. (2014.) *Kapital u 21. stoljeću*. Zagreb: Profil
6. RODRIK, D. (2012.) *Industrijska politika za 21.stoljeće: Globalizacija, institucije i gospodarski rast*. Zagreb: Hrvatska gospodarska komora
7. SAMUELSON, P.A. i NORDHAUS, W.D. (2011.) *Ekonomija*. Zagreb: Mate d.o.o.
8. SHARMA, S.K. i TOMIĆ, D. (2012.) *Ekonomska politika i makroekonomski management*. Zagreb
9. SINGER, P. (2005.) *Jedan svijet – etika globalizacije*. Zagreb: IBIS Grafika d.o.o.
10. SMITH, A. (2008.) *Bogatstvo naroda: Istraživanje prirode i uzroka bogatstva naroda*. Zagreb: Masmedia Poslovni dnevnik
11. ŠUĆUR, Z. (2001.) *Siromaštvo – teorije, koncepti i pokazatelji*, Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet
12. ŠUNDALIĆ, A. (2011.) *Sociologija*. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski Fakultet u Osijeku
13. TODARO, M.P. i SMITH, S.C. (2006.) *Ekonomski razvoj*, Sarajevo: Šahinpašić
14. ZELENKA, R. (1998.) *Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela*. 3. izmjenjeno i dopunjeno izdanje. Rijeka: Ekonomski fakultet u Rijeci

- **Časopisi:**

1. BABIĆ, Z. (2006.) *Socijalna pravednost i tržišna efikasnost – teorijski koncepti i uloga države*. *Ekonomski pregled*. 57(5-6). str. 344-363.

2. BATELIĆ, Z. (2006.) Privatni kapitalistički fundamentalizam, ekonomski liberalizam i ekonomska znanost. *Ekonomski pregled*. 57 (7-8). str. 563-591.
3. CINI, V., DRVENKAR, N. i MARIĆ, J. (2011.) Problem raspodjele dohotka i analiza siromaštva Republike Hrvatske. *Ekonomski vjesnik*. 24 (1). str. 121-136.
4. DRAGIČEVIĆ, O. (2016.) Suvremeni trendovi međunarodne ekonomske nejednakosti. *Politička misao*. 53(2). str. 31-63.
5. ODABAŠA, R. (2012.) „Nova nejednakost“ – izvori i štetne posljedice rastuće imovinske i dohodovne nejednakosti. *Pravni vjesnik*. 28 (2). str. 59-77.
6. PAVLIŠIĆ, P. (2016.) Društvo na putu sraza: povijesni prikaz i potreba za razvojem pravednije nove ekonomije. *Ekonomska misao i praksa*. br.1. str. 217-238.
7. PRŽIKLAS DRUŽETA, R. (2012.) Analiza međuovisnosti siromaštva i ekonomskog rasta. *Doktorska disertacija*. Fakultet ekonomije i turizma, Pula
8. SAJTER, D. (2014.) Ekonomija dijeljenja. *Prilika*. Br. 9. str. 1-10.
9. ŠKARE, M. (2001.) Trendovi siromaštva u Hrvatskoj- tko su siromašni u Hrvatskoj. *Suvremeno poduzetništvo*. 8 (1-2). str.366-377

- **Internet:**

1. Svjetski ekonomski forum <http://www3.weforum.org/> (Pristupljeno 10.8.2019.)
2. Svjetski laboratorij nejednakosti <https://wir2018-full-report-english.pdf> (Pristupljeno 11.8.2019.).
3. Oxfam International <https://www.oxfam.org/en/> (Pristupljeno 15.8.2019.)

Popis slika i tablica

- Popis slika:

	stranica
Slika 1. Lorenzova krivulja.....	12.
Slika 2. Oxfam International organizacija.....	31.

- Popis tablica:

Tablica 1. Pokazatelji bogatstva i raspodjele bogatstva u odabranim zemljama u 2018. godini.....	19.
Tablica 2. Najbogatiji pojedinci na svijetu po neto vrijednosti bogatstva iz 2016. godine.....	28.

Sažetak

Iz godine u godinu raste nejednakost između bogatih i siromašnih. Njihov udio može se vidjeti kroz raspodjelu dohotka ili bogatstva neke zemlje. Raspodjela se u današnjoj praksi najčešće mjeri Ginijevim koeficijentom. Dohodak se smatra tok, a bogatstvo stanje obilja neto vrijednosti imovine u određenom razdoblju. Raspodjela bogatstva u razvijenim i nerazvijenim zemljama se ne razlikuje jer nejednakost je uzela svjetske razmjere, pa je nejednako raspodijeljeno bogatstvo svugdje. Unatoč razvoju globalizacije i visoke tehnologije, današnji problem siromaštvo nije zbog nestašice hrane već zbog problema raspodjele. Unutar tržišnog gospodarstva koji je stvorio paradoks sve veće nejednakosti potrebna je intervencija države preko reforme porezne politike, ulaganja u minimalne uvjete života i stvaranje pozitivnije radne okoline. Osim države svi kao zajednice, nevladine organizacije i pojedinci trebali bi težiti smanjenju razlika i borbi za jednakost.

Ključne riječi: nejednakost, raspodjela bogatstva, Ginijev koeficijent dohotka, Ginijev koeficijent bogatstva, državna intervencija, borba za jednakost

Summary

Year after a year, inequality between rich and poor is increasing. Their share can be seen through the distribution of income or wealth of a country. The distribution in today's practice is most often measured by the Gini coefficient. Income is considered a flow, and wealth is a condition of abundance of net asset value over a period of time. The distribution of wealth in developed and underdeveloped countries is indistinguishable because inequality has taken over the world, and so unequal distribution of wealth is everywhere. Despite the development of globalization and high technology, today's problem of poverty is not due to food shortages but to distribution problems. Within a market economy that has created the paradox of increasing inequality, government intervention is needed through tax policy reform, investing in minimum living conditions and creating a more positive working environment. Apart from the state, everyone as a community, non government organizations and individuals should strive to reduce disparities and fight for equality.

Key words: inequality, wealth distribution, gini coefficient of income, gini coefficient of wealth, government intervention, fight for equality